

**«Тарихи-тұрмыстық би»
курсы бойынша
бірінші оқыту жылына арналған
әдістемелік материал
(хореографиялық училищелер мен
өнер мектептерінің төмен
сыныптары үшін)**

Мамандық: 0408000 «Хореографиялық өнер»

Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрлігі

ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР УНИВЕРСИТЕТІ

«Хореография» кафедрасының пәндік-циклдік комиссиясы

**«Тарихи-тұрмыстық би» курсы бойынша бірінші оқыту
жылына арналған әдістемелік материал
(хореографиялық училищелер мен өнер мектептерінің
төмен сыныптары үшін)**

Мамандық: 0408000 «Хореографиялық өнер»

Нұр Сұлтан, 2020

УДК793
ББК 85.32
М54

Құрастырған:

Усманова Н. А. –Қазақ ұлттық өнер университеті ПЦҚ«Хореография»
кафедрасының оқытушысы

Музыкалық редактор:

Абдинурова А.Б. магистр,"хореография" деген кафедраның концертмейстер,
кафедраның оқытушысы өнердің қазақ ұлттық
университетінің "тындырымды фортепиано"

Рецензенттер:

Кульбекова А.К. – педагогика ғылымдарының докторы, Қазақ ұлттық өнер
университетінің профессоры

Жұмасейітова Г.Т. – өнертану кандидаты, доцент, ҚР БЖҒМ М.О.Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының ғылыми қызметкері.

Қазақ ұлттық өнер университетінің оқу-әдістемелік кеңесінде бекітілген және баспаға
ұсынылған (№ 4 хаттамадан 23.01.2015 жыл)

М54 «Тарихи-тұрмыстық би» курсы бойынша бірінші оқу жылына арналған
әдістемелік материалды құрастырған: Усманова Н. А. Музыкалық редактор: Абдинурова
А. Б. Қазақ тіліне аударған: Есмурзаева А.Т.– Астана: ҚазҰӨУ-нің редакциялық-баспалық
бөлімі, 2015 ж. Б.-61

ISBN 978 – 601 – 80384 – 1 - 9

Материалды хореографиялық училищелер мен арнайы өнер мектептерінде балет
артистерін, ансамбль артистерін дайындау үшін оқу барысында қолдануға ұсынылады.

УДК 793
ББК 85. 32

©Усманова Н. А., 2015

ISBN 978 – 601 – 80384 – 1 - 9

Мазмұны

Түсінік хат	4
Әдістемелік нұсқаулықтар	4
Жұмысты жоспарлау	5
Сабақтың құрылымы	6
Бақылау талаптары	6
Бірінші оқыту жылының бағдарламасы	6
Тақырыптық жоспар үлгісі	7
Оқу пәнінің мазмұны	9
Сабақ құрылымының үлгісі.....	12
Әдебиеттер.....	15

Түсінік хат

«Тарихи-тұрмыстық би» пәні хореографиялық училищелер мен арнайы өнер мектептерінде балет артистерін, ансамбль артистерін жалпы дайындаудағы негізгі компоненттердің бірі болып табылады және ол 3 жылға есептелінген.

Әдістемелік материалдың мақсаты ХІХ және ХХ ғғ. билері үйретілетін бірінші оқу жылындағы тарихи-тұрмыстық би пәнін уақытпен бөлу және ұйымдастыру болып табылады.

Ұсынылып отырған әдістемелік материал оқу бағдарламасына сәйкес құрастырылған және оқытушылардың сабақ жоспарын құруға және бағдарламалық материалды бөлу үшін қолдануға арналған.

Оқу бағдарламасы тарихи-тұрмыстық бидің негізгі қимылдарын үйренуге және меңгеруге, координацияны, музыкалық білімін, көркем орындаушылығын және орындау мәнерін дамытуға, бидегі жұппен алғашқы қарым-қатынас қабілеттерін меңгеруге, оқытушы тапсырған би суреттемесін орындай білуге үйретуге бағытталған.

«Тарихи-тұрмыстық би» пәні оқу барысының бірінші оқыту жылындағы теориялық білімдерін және практикалық қабілеттерін үйренуге, бекітуге, оқушылардың болашақ мамандықтарын қабылдай алу мен меңгеруге дайындауға бағытталған.

Академиялық күнтізбеге сәйкес тарихи-тұрмыстық би пәні 5 сыныпта (бірінші оқу жылы) 72 сағаттық көлемде оқытылады (1 жартыжылдықта – 2с., 2 жартыжылдықта – 4с.).

Әдістемелік нұсқаулықтар

Елдегі заманауи өзгерістер, орнықты дамудағы жаңа стратегиялық бағыт-бағдарлар, қоғамның ашықтығы, оның жылдам ақпараттануы мен қуаттануы білімге деген талаптарды түбегейлі өзгертті. Соңғы жылдары Қазақстанның білім жүйесінде көркем-эстетикалық білімді шыңдауда және оқушыларды тәрбиелеуде, рухани-адамгершілік байлықты меңгеруде, мәдениетімізді, ұлттық салт-дәстүрімізді құрметтеуге тәрбиелеуде біршама жұмыс жасалды.

Қазақстанның хореографиялық училищелері мен арнайы өнер мектептерінің алдында кәсіби дайындық сапасын көтеру, оқушыларды эстетикалық тәрбиелеу, жан-жақты жеке тұлғаны дамыту, жоғары-білікті маман дайындау, сияқты жауапты міндеттер тұр.

«Тарихи-тұрмыстық би» классикалық би және халық-сахналық билерімен қатар болашақ балет артистерін және ансамбль артистерін дайындаудың негізгі бір бөлігі болып табылады. Бұл би түріне халықтық-би мен кәсіби-сахналық хореография арасын байланыстыратын, классикалық бидің қалыптасуына негіз болатын, үлкен мәдени-тарихи жолдан өту бұйырған екен. «Тарихи-тұрмыстық би» орта және жоғарғы хореографиялық

білім беру жүйесінде міндетті оқу пәні болып табылады. Ол заманауи классикалық музыкалық театр репертуарында бар, ал кейбір үлгілері әлемдік хореографияның алтын қоры болып табылады.

«Тарихи-тұрмыстық биді» оқудың ерекшелігі теориялық және практикалық білімнің үйлесімінде болып табылады.

Оқытушының негізгі міндеті оқушылар бойында өткен дәуірдің тұрмыстық билерінің стилдік ерекшеліктері бойынша білімдерін қалыптастыру, тарихи-тұрмыстық хореографияның қимыл-қозғалыс және хореографиялық мәтіннің орындалу әдістемесі мен тәжірибелік қабілеттерін оқушыларға меңгерту, сонымен қатар оқушыларға тұрмыс, киім және әдеби ерекшелігімен қатар тарихи-тұрмыстық бидің би композицияларының орындалу мәнері мен характерінің әсерін жеткізу болып табылады.

Көркем орындаушылықтың қалыптасуына оқушылардың психологиялық-жас ерекшеліктері, оқытушының түрлі әдістемелік нұсқаулықтарды қолдануы: жеке көрсетілім, оқушылар арасындағы жақсы орындаушыны көрсету, кейбір оқушылардың қимыл және этюд орындауын бағалау арқылы басқа оқушыларды тартуға әсер ететінін ескеру қажет.

«Тарихи-тұрмыстық би» пәні жұптық болып табылады, сабақ топпен, жұпқа бөлініп және негізінен шеңбер бойынша түрлі бағыттарда жүргізіледі.

Бірінші оқу жылында оқушылар тарихи-тұрмыстық бидің элементтерін, қарапайым комбинациялар және өткен материал негізінде құрылған би композицияларын меңгереді.

Бірінші оқу жылының міндеті:

- тарихи-тұрмыстық бидің би элементтерін, қарапайым комбинациялар мен би этюдтарын үйрену;
- координацияны, икемділікті, билей алу және музыкалық орындауды дамыту;
- жұппен алғашқы қарым-қатынас қабілеттерін қалыптастыру;
- жылдам және баяу қимылдарды орындауға, жұппен айнала білу қабілетіне, оқытушы тапсырған би суреттемесін орындай білуге дағдыландыру.

Жұмыс жоспары

Жұмысты жоспарлау негізіне бағдарламалық талаптар кіреді, болашақ жоспарда оқу міндеттері анықталады және практикалық материал (музыкалық және қозғалғыштық) белгіленеді. Болашақ жоспар құру алдында өткенді талдау, нені жетілдіру керектігін ойластыру керек және оны күрделі музыкалық және қозғалғыштық материалда бекіту қажет. Болашақ жоспардың аясында сабақ жоспары құрастырылады.

Сабақ құрылымы.

Марш. Бір сызыққа тұру. Реверанс және тәжім. Өткен би қимылдарымен жұмыс, билерді үйрену және менгеру сабақ соңына ұсынылады. Реверанс және тәжім. Марш. Залдан шығу.

Бақылау талаптары

Білім сапасын бақылау оқу жоспарына сәйкес жүзеге асады.

Музыкалық материал оқушылардың жасы мен бағдарлама міндеттеріне сәйкес келуі қажет. Концертмейстердің музыканы көркем орындауы оқушылардың қимыл құралымен жеңіл берілетін түсінікті, жақын көркем бейнелер жасауына көмектеседі.

Емтиханда және бақылау сабағында төменгі сынып оқушылары сахналық қадам, ХІХ ғасырдың тұрмыстық билерінің элементтері мен би композицияларын, жұппен қарым-қатынас мәдениетін, дене, қол және бас координациясын, билеу және музыкалық орындауды көрсетуі қажет.

Билер көрсетілімі хронологиялық реттілікте құрылады, оның ішіне оқытушының өзі құрастырған композициялары кіруі мүмкін. Музыкалық материал тарихи дәуірдің стилі мен характерін бейнелеу қажет.

Бірінші оқу жылының бағдарламасы

1. Дене, бас, аяқ, қол қойылымы.
2. Қол және аяқ позициялары (тарихи-тұрмыстық би қолдануында).
3. Қадамдар: тұрмыстық, би қадамдары (жеңіл).
4. Pasdegagé алға және артқа. а) барлық бағыттарға enface және éraulement; б) 1-ші оқу жылының басқа элементтерімен қарапайым комбинацияда $2/4$ және $3/4$ музыкалық өлшемде.
5. $4/4$, $3/4$ музыкалық өлшеміне түрлі portdebras(жұпта).
6. $3/4$, $2/4$, $4/4$ -ке тәжім және реверанс.
7. $2/4$, $3/4$ -ке алға және артқа pasglissé (сырғымалы қадам).
8. $2/4$ алға және артқа paschassé (екілік сырғымалы қадам).
9. Алға және артқа pas élevé (жоғарғы қадам).
10. Pas галоп.
11. Chassé түрлері: а) І түрі А және Б; б) ІІ түрі А және Б; в) ІІІ түрі А және Б; г) ІV түрі А және Б; д) doublechassé.
12. Pasbalancé: а) бір орында; б) алға және артқа қозғалыспен; в) $1/4$ және $1/2$ шеңберге айналыммен; г) комбинацияда қадаммен және тәжіммен, басқа да элементтермен.
13. Pas balancé – менуэт.
14. Полонез: а) pas полонез; б) жұппен шеңберге pas полонез; в) полонездің қарапайым композициясы.
15. Pasdebasque. а) алға және артқа; б) 1-ші оқыту жылының басқа да элементтерімен $3/4$ -ке қарапайым комбинациялар.

16. Полька: а) бір орында алға және артқа располькалар, алға қозғалыспен; б) жанға располькалар; в) $\frac{1}{4}$ және $\frac{1}{2}$ шеңберге айналыммен алға және артқа располькалар; г) шеңбер бойында айналыммен жанға располькалар(жеке);
17. Pas de patiner (шаңғышылар биі). Pas de grasse. Pas zephir.
18. «Полянка» (немесе оқытушының таңдауы бойынша басқа композиция).
19. Үш pas-ға вальс: а) оң жаққа сызық бойында және шеңбер бойында айналыммен жеке pas вальс; б) оң жаққа сызық бойында және шеңбер бойында айналымға жұппен pas вальс; в) басқа да би элементтерімен (pas balancé, pas de basque) қарапайым pas вальс комбинациясы.

Тақырыптық жоспар үлгісі

№	Сабақ мазмұны	Практикалық
1.	Пөнге кіріспе.	2
2.	Тарихи-тұрмыстық бидегі (тарихи-тұрмыстық би қолдануында) дене, бас, қол, аяқ қойылымы.	2
3.	Тарихи-тұрмыстық бидегі (тарихи-тұрмыстық би қолдануында) дене, бас, қол, аяқ қойылымы.	2
4.	Қадамдар: тұрмыстық, би қадамдары (жеңіл). Марш. Pas degagé алға және артқа: а) en face және épaulement барлық бағыттар бойынша; Port de bras.	2
5.	Pas degagé алға және артқа. б) 1-ші оқыту жылының басқа элементтерімен қарапайым комбинацияда $\frac{2}{4}$ және $\frac{3}{4}$ музыкалық өлшем. $\frac{4}{4}$, $\frac{3}{4}$ музыкалық өлшеміне түрлі port de bras (жұпта). Тәжім және реверанс.	2
6.	Pas glissé. Pas chassé.	2
7.	Pas élevé. Pas галоп.	2
8.	Өткен қимылдардың орындалу техникасын жетілдіру бағытында жұмыс жасау.	2
9.	Chassé түрлері: а) I түрі А және Б	2
10.	Chassé түрлері :б) II түрі А және Б	2
11.	Chassé түрлері: в) III түрі А және Б	2
12.	Chassé түрлері: г) IV түрі А және Б	2
13.	Chassé түрлері: д) double chassé.	2
14.	Pas balancé: а) бір орында;	2
15.	Pas balancé: б) алға және артқа қозғалыспен;	2
16.	Pas balancé: в) $\frac{1}{4}$ және $\frac{1}{2}$ шеңберге айналыммен;	2
17.	Pas balancé: г) комбинацияда қадаммен және тәжіммен, басқа да элементтермен.	2

18.	Pas balancé – менуэт.	2
19.	Полонез: а) pas полонез;	2
20.	Полонез: б) жұппен шеңбер бойында pas полонез;	2
21.	Полонез: в) полонездің қарапайым композициясы.	2
22.	Pas de basque: а) алға және артқа:	2
23.	Pas de basque. б) 1-ші оқу жылының басқа да элементтерімен $\frac{3}{4}$ -ке қарапайым комбинациялар	2
24.	Полька: а) бір орында алға және артқа располькалар, алға қозғалыспен;	2
25.	Полька: б) жанға располькалар;	2
26.	Полька: в) $\frac{1}{4}$ және $\frac{1}{2}$ шеңберге айналыммен алға және артқа располькалар; г) шеңбер бойында айналыммен жанға располькалар(жеке);	2
27.	Pasdepatiser (шаңғышылар биі).	2
28.	Pasdegrasse.	2
29.	Pasdebasque. Басқа да би элементтерімен (pas balancé, pas de basque) қарапайым pas вальс комбинациясы.	2
30.	«Полянка» (немесе оқытушының таңдауы бойынша басқа композиция).	2
31.	Үш pas-ға вальс: а) оң жаққа сызық бойында және шеңбер бойында айналыммен жеке pas вальс	2
32.	Үш pas-ға вальс: б) оң жаққа сызық бойында және шеңбер бойында айналымға жұппен pas вальс	2
33.	Үш pas-ға вальс: в) басқа да би элементтерімен (pas balancé, pas de basque) қарапайым pas вальс комбинациясы.	2
34.	Қимылдардың орындалу техникасы бойынша әдістеме жұмыс. Емтихан мен бақылау сабағына дайындық.	6
	Барлығы:	72с.

Оқу пәнінің мазмұны.

Кіріспе. Оқытушы сыныппен таныса отырып, тарихи-тұрмыстық би жайында әңгіме жүргізеді. «Тарихи-тұрмыстық биге» анықтама береді, бидің пайда болу тарихын айтады. Полонез, менуэт, вальс және т.б. билердің пайда болған үлгілерін көрсетеді. Балдық және халықтық билермен, сол немесе басқа дәуірдің мәдениеті арасындағы ажырамас байланысын түсіндіреді. Сонымен қатар балеттік залда жүру ережесімен таныстырады. Кіріспе сабағында жыл бойы өтілетін материалды толықтай қамту мүмкін емес, сондықтан оқытушы жыл барысында биді өтпес бұрын кішігірім түсінік беріп отыру қажет.

Оқушылардың қимыл мен қалыптарды бірінші сабақтан бастап түсіне орындауы қажет. Оқушылар барлық қимылдарды саналы түрде жасап, қалай

билеу керектігін түсініп, бір-біріне қолды ұсыну ережесін және қарапайым тәжім түрлерін меңгеру қажет. Оқушылар оқытушының назарында болу үшін, оларды мақсатты түрде балеттік залда сызық бойында-шахматтық ретпен тұрғызу керек. Музыкалық материалды таңдаудың үлкен маңызы бар және бидің әр қимылына ұқыптылықпен таңдауды талап етеді.

Практикалық курс - 72 с.

1. Пәнге кіріспе – 2с.Тарихи-тұрмыстық бидің пайда болуы. Оның балеттік өнермен тығыз байланысы.
2. Тарихи-тұрмыстық бидегі дене, бас, аяқ-қол қойылымы –2с. Тарихи-тұрмыстық бидегі дене, бас, аяқ-қол қойылымының орындалу әдістемесін меңгеру.
3. Тарихи-тұрмыстық бидегі дене, бас, аяқ-қол қойылымы – 2с. Әдістемесін меңгеру.
4. Қадамдар: тұрмыстық, би қадамдары (жеңіл). Марш. Pas degagé алға және артқа: а) en face және épaulement барлық бағыттар бойынша – 2с. Тұрмыстық қадам – қарапайым өкшеден аяқ ұшына жүріс. Би қадамдары– тартылған ашық табанда. Әдістемесі мен техникасын меңгеру.
5. Pas degagé алға және артқа -2с. б) 1-ші оқу жылының басқа элементтерімен қарапайым комбинацияда $2/4$ және $3/4$ музыкалық өлшемде. 1. Pas degage барлық бағыттарға. Оқу материалының әдістемесін бекіту. Қимылдардың орындалу техникасымен жұмыс.Жаттығуды басқа да би элементтерімен комбинацияда меңгеру. $4/4, 3/4$ музыкалық өлшемде түрлі port de bras(жұпта). $3/4, 2/4, 4/4$ м.ө. тәжім және реверанс.
6. Pas glissé. Pas chassé – 2с. $2/4, 3/4$ музыкалық өлшемдеалға және артқа pas glissé (сырғымалы қадам).Орындау әдістемесін меңгеру. $2/4$ алға және артқарaschassé (екіліксырғымалы қадам. Шеңбер бойында алға және артқа «сырғымалы қадам» әдістемесі мен техникасын меңгеру бағытында жұмыс.
7. Pas élevé. Pas галоп.-2с. Алға және артқа pas élevé (жоғарғы қадам). Pas галоп.Зал ортасындағы оқу материалынқайталау. Оқу комбинацияларының орындау техникасымен жұмыс.
8. Өтілген қимылдарды орындалу техникасымен жұмыс -2с. Зал ортасындағы оқу материалынқайталау.Оқу комбинацияларының орындау техникасымен жұмыс.
9. Chassé түрлері: а) I түрі А және Б -2с. Орындалу әдістемесімен техникасымен жұмыс.«Екі жылжымалы қадамның» орындалу әдістемесі

- мен техникасымен жұмыс.
10. Chassé түрлері: б) Штүрі А және Б -2с. Орындау әдістемесімен техникасын меңгеру. Айналма техникасымен жұмыс. Көркем орындаушылық пен би билеумен жұмыс.
 11. Chassé түрлері: в) Штүрі А және Б-2с. Өткен материалды қайталау. Айналма техникасымен, көркем орындаушылық пен би билеумен, орындалу мәнері және характерімен жұмыс.
 12. Chassé түрлері: г) IV түрі А және Б-2с. Pas balance-нің орындалу әдістемесі мен техникасымен жұмыс. Қимылдың орындалу характерімен жұмыс.
 13. Pasbalancé: б) алға және артқа қозғалыспен -2с. Pas balance-нің орындалу әдістемесі мен техникасы. Қимылдың орындалу характерімен жұмыс.
 14. Pasbalancé: в) 1/4 және 1/2 шеңберге айналыммен-2с. Pas balance-нің орындалу әдістемесі мен техникасы. Қимылдың орындалу характерімен жұмыс.
 15. Pasbalancé: г) комбинацияда кадаммен және тәжіммен, басқа да элементтермен-2с. Pasbalance-нің орындалу әдістемесі мен техникасы. Қимылдың орындалу характерімен жұмыс. Қарапайым комбинациялардың орындалу техникасы.
 16. Pasbalancé – менуэт-2с. Әдістемесін меңгеру. Қарапайым комбинациялардың орындалу техникасы.
 17. Полонез: а) pas полонез-2с. Әдістемесін меңгеру.
 18. Полонез: б) жұппен шеңбер бойында pas полонез -2с.
 19. Полонез: в) полонездің қарапайым композициясы - 2с. Қарапайым комбинациялардың орындалу техникасы.
 20. Pas de basque: а) алға және артқа -2с. Әдістемесін меңгеру. Қимылды en face және en polemanent-ға игерумен жұмыс. Қимыл орындау кезіндегі дене, бас, қол қалпы.
 21. Pas de basque: б) 1-ші оқу жылының басқа да элементтерімен $\frac{3}{4}$ -ке қарапайым комбинациялар - 2с. Қарапайым комбинациялардың орындалу техникасы.
 22. Полька: а) бір орында алға және артқа располькалар, алға қозғалыспен- 2с. Әдістемесін меңгеру. «Жылдам» қимылдардың орындалу техникасымен жұмыс жасау.
 23. Полька: б) жанға располькалар-2с. «Жылдам» қимылдардың орындалу техникасымен жұмыс жасау.
 24. Полька: в) $\frac{1}{4}$ және $\frac{1}{2}$ шеңберге айналыммен алға және артқа располькалар; г) шеңбер бойында айналыммен жанға располькалар (соло)-

- 2с.Қарапайымкомбинациялардыңорындалутехникасы. Би этюдтарымен жұмыс.
- 25.Pas de patiner (шаңғышылар биі)-2с.Әдістемесін меңгеру.Биэтидтарыменжұмыс.
- 26.Pasdegrasse-2с. Pas de grasse-тың орындалу техникасымен жұмыс. Қимыл орындау кезіндегі дене, бас, қол қалпы.Қарапайымкомбинациялардыңорындалутехникасы. Би этюдтарыменжұмыс.
- 27.Paszephyr-2с. Paszephyr-дың орындалу техникасымен жұмыс. Қимыл орындау кезіндегі дене, бас, қол қалпы.
- 28.«Полянка» (немесе оқытушының таңдауы бойынша басқа композиция).Әдістемесін меңгеру.Орындалу техникасы.Дене, бас, қол қалпы. Айналматехникасымен, көркеморындаушылық пен би билеумен, орындалумәнеріжәнехарактеріменжұмыс.
- 29.Chassé: д) doublechassé.-2с. Қимылдардың орындалу әдістемесі мен техникасымен жұмыс.Өтілген оқу материалын станок жанында, одан кейін сызық бойында зал ортасында қайталау.Қарапайым комбинациялардың орындалу техникасы мен әдістемесі. Би этюдтарымен жұмыс. Қимылдың орындалу характерімен және мәнерімен жұмыс.
- 30.Үш pas-ға вальс: а) оң жаққа сызық бойында және шеңбер бойында айналыммен жеке pas вальс-2с.Әдістемесін меңгеру.
- 31.Pasbalancé «сырғымалы» қимылымен жұмыс: а) бір орында -2с. Қимыл басында станокқа бетпен қарай үйретіледі, аяқ басы еденнен көтерілмейді.
- 32.Үш pas-ға вальс: б) оң жаққа сызық бойында және шеңбер бойында айналымғажүппен pas вальс-2с.
- 33.Үш pas-ға вальс: в) басқа да би элементтерімен (pas balancé, pas de basque) қарапайым pas вальс комбинациясы - 2с.Қарапайымкомбинациялардыңорындалутехникасы.Би этюдтарыменжұмыс.
- 34.Қимылдардың орындалу техникасы мен әдістемесімен жұмыс. Емтихан мен бақылау сабағына дайындық-бс.Қимылдардың орындалу әдістемесі мен техникасымен жұмыс.Тарихи-тұрмыстықби этюдтарының орындалу мәнері мен характерімен жұмыс.

Сабақ құрылымының үлгісі:

Бастапқы кезеңдегі оқытушы алдындағы міндеттер:

- оқушыларды тарихи-тұрмыстық би пәнімен және оның ерекшеліктерімен таныстыру;

- тарихи-тұрмыстық бидегі аяқ және қол позицияларын меңгеру және олардың классикалық биден айырмашылығы;
- тұрмыстық және би қадамдарының айырмашылығы;
- éraulement, croisé, effacé би қалыптарын меңгеру және ерекшелігі;
- оқушыларға бір-біріне қолды дұрыс ұсынуға, жұппен тұруға және қимылдауға үйрету.

Сабақ басталған соң бір айдан кейінгі сабақ құрылымының үлгісі:

Марш. Бір сызыққа тұру.

Port de bras

Pas glissé. Алға және артқа.

Pas chassé. Алға және артқа.

Chassé түрлері

Pas balancé.

Pas de basque.

Шеңбер бойында паполонез.

Pas de grasse.

Марш. Залдан шығу

Әрі қарай оқытушы, оқушылармен өткен материалды бекітеді, бірнеше элементтен тұратын қарапайым комбинацияларды орындауды үйретеді, сонымен қатар pasdepâtiner, полонез, полька. Польканы үйрену оқушыларды оның жылдам орындалу характерімен таныстырады. pas de patiner бірінші тоқсанда өтілгентүрлі қол қалыптары мен қадамдармен үйлестірілген pas chassé қимылын бекітуге рұқсат етеді. Полонез оқушыларға жұпта ұстасуға үйретуге, суреттеме бойынша жиналуға және бөлінуге, тәжім жасауға, суреттемені сақтай, ансамбльде қимылдауға көмектеседі.

Сабақ басталған соң екі айдан кейінгі сабақ құрылымының үлгісі:

Марш. Бір сызыққа тұру.

Өткенді материалды қайталау.

Алға қозғалыспен pasbalancé. Кейін, айланпаспен баста жерде бас 45 және 90 градус.

Полька: а) бір орындапа; алға, артқа; б) жанға pas бір орында.

Pas de patiner.

Полонез.

Марш. Залдан шығу.

Оқу материалын игеру шамасына қарай өткен элементтерден, координацияға басты назар аудара, түрлі комбинациялар құрай, жүйелі түрде өткен материалды қайталап тұру қажет. Төртінші тоқсанда бірінші сынып бағдарламасының ең қиын бөлімін үйрену басталады – айналмамен қимылдар: шеңбер бойында айналмамен және вальсте па полькалар. Бұл элементтерді үйрету мұқият және еңбектене, асығыссыз жүргізіледі. Оқушыларға айналу кезінде дененің, бастың және қолдың бидің сызығы қатынасына және шеңбер орталығына дұрыс қалпын сақтай, бағдарлай алуды үйрету қажет.

Сабақ басталған соң үш айдан кейінгі сабақ құрылымының үлгісі:

Марш. Бір сызыққа тұру.

Өткенді қайталау.

Pas полька:

А) алға және артқа қозғалапа полька;

Б) шеңбер бойында айналыммен жанғажекепаполькалар.

Үш pas-ға вальс:

А) шеңбер бойында оңға және солға жекеайналыммен;

Б) шеңбер бойында оңға және солға жұппенбірге айнала.

Орыс биі «Полянка».

Өткенді қайталау.

Марш. Залдан шығу.

Оқу тоқсанының соңғы айында оқытушы, ең бастысы барлық өткен материалды бекіту бағытында жұмыс жасайды. Оқушылардан барынша таза және көркем орындау талап етіледі. Олар бидің характерін толықтай сезіну, оны берілген музыканың характеріне сай жылдамдықта, баяулатусыз орындай білу қажет(вальс пен шеңбер бойында па-польканы қоспағанда). Жыл соңында бірінші сыныптың барлық бағдарламасын толықтай меңгеріп алу қажет.

Тоқсан соңындағы сабақ құрылымының үлгісі.

Марш. Бір сызыққа тұру.

Жоғарыда көрсетілген қимылдар мен билерді қайталау.

Шеңбер бойымен жұппен айнала полька.

Галоп.

Вальс

А) Оңға вальсты қайталау. Солға шеңбер бойында жұппен

Б) Вальстың pas balancé, pas de basque-пен қарапайым суреттемесі.

Тәжім.

Марш. Залдан шығу.

Әдебиеттер

1. Васильева-Рождественская М. Историко-бытовой танец. – Москва, 1987
2. Типовая учебная программа. Историко-бытовой танец. - Алматы, 2008г.
3. Воронина И. Историко-бытовой танец. М.,1980
4. Васильева В. Танец.- Москва, 1968.
5. Ивановский Н.П. Бальный танец XVI-XIX вв. Из-во «Искусство» - Москва 1948г.

Министерство образования и науки Республики Казахстан

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИСКУССТВ

Предметно – цикловая комиссия кафедры «Хореография»

Методические материалы по курсу «Историко-бытовой танец» первый год обучения (для учащихся младших классов хореографических училищ и школ искусств)

Специальность: 0408000 «Хореографическое искусство»

Нур-Султан, 2020

УДК 793
ББК 85.32
М 54

Составитель:

Усманова Н. А. - преподаватель ПЦК кафедры «Хореография» Казахского национального университета искусств

Музыкальный редактор:

Абдинурова А. - магистр, концертмейстер кафедры «Хореография», преподаватель кафедры «Обязательное фортепиано» Казахского национального университета искусств

Рецензенты:

Кульбекова А.К. – доктор педагогических наук, профессор, кафедры «Хореография» Казахского национального университета искусств

Жумасейтова Г. Т. - кандидат искусствоведения, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О.Ауэзова МОН РК.

Утверждено и рекомендовано к печати учебно – методическим советом Казахского национального университета искусств (протокол № 4 от 23.01.2015 года)

М 54 Методические материалы по курсу «Историко-бытовой танец» первый год обучения / составитель Н.А. Усманова. Музыкальный редактор А. Б. Абдинурова . Пер. на каз. яз. А.Т. Есмурзаевой – Астана: Редакционно-издательский отдел КазНУИ, 2014 - С.56

ISBN 978 – 601 – 80384 – 1 - 9

Материал рекомендуется для применения в учебном процессе по подготовке артистов балета, артистов ансамбля в хореографических училищах и специализированных школах искусств.

УДК 793
ББК 85. 32

©Усманова Н. А., 2015

ISBN 978 – 601 – 80384 – 1 - 9

Содержание

Пояснительная записка.....	4
Методические рекомендации.....	4
Планирование работы.....	6
Построение урока.....	6
Контрольные требования.....	6
Программа первого года обучения.....	6
Примерный тематический план.....	7
Содержание учебной дисциплины.....	8
Примерное построение уроков.....	12
Литература.....	15
Примерный нотный материал.....	16

Пояснительная записка

Предмет историко-бытовой танец является одним из основных компонентов общей подготовки артистов балета, артистов ансамбля в хореографических училищах и специализированных школах искусств и рассчитан на 4 года.

Целью методических материалов является регламентация и организация занятий по историко-бытовому танцу на первом году обучения, на которых изучаются танцы XIX и XX вв.

Предлагаемые методические материалы составлены соответственно учебной программе и предназначены для использования преподавателями в распределении программного материала и составлении плана уроков.

Учебная программа направлена на изучение и освоение основных элементов историко-бытового танца, развитие координации, музыкальности, выразительности и мягкости манеры учащихся, освоение первоначальных навыков общения партнёров в танце, умение выполнять заданный преподавателем рисунок танца.

Предмет историко-бытовой танец направлен на изучение, закрепление теоретических знаний и практических навыков, полученных в учебном процессе первого года обучения, подготовку учащихся к восприятию и освоению будущей профессии.

Согласно академическому календарю, предмет историко-бытовой танец изучается в 5 классе (первый год обучения) в объеме 72 часов. (1 и 2 полугодие по 2 часа в неделю или со 2 полугодия по 4 часа в неделю).

Методические рекомендации

Современные преобразования в стране, новые стратегические ориентиры в устойчивом развитии, открытость общества, его быстрая информатизация и динамичность кардинально изменили требования к образованию. За последние годы в Казахстанской системе образования проделана значительная работа по совершенствованию художественно-эстетического образования и воспитания учащихся, овладению духовно-нравственным богатством, воспитанию уважения к культуре, обычаям и традициям народов.

Перед хореографическими училищами и специализированными школами искусств Казахстана стоят ответственные задачи по повышению качества профессиональной подготовки, эстетического воспитания учащихся, воспитанию всесторонне развитой личности, высококвалифицированных специалистов.

Историко-бытовой танец, наряду с классическим и народно-сценическим, является основой профессиональной подготовки артистов балета и артистов ансамбля. Этому виду танца суждено было сыграть большую культурно-историческую роль, став связующим звеном между

народной пляской и профессиональной сценической хореографией, заложить основу формирования классического танца. Историко-бытовой танец является обязательной учебной дисциплиной в системе среднего и высшего хореографического образования. Он присутствует в репертуаре современного классического музыкального театра, некоторые его образцы являются золотыми эталонами мировой хореографии.

Особенность изучения историко-бытового танца заключается в сочетании теоретических и практических занятий.

Основной задачей преподавателя является формирование знаний у учащихся о стилевых особенностях бытовых танцев прошлых эпох, освоение учащимися практических навыков и методики исполнения танцевально-пластического и хореографического текста исторической бытовой хореографии, а также донесение до учащихся особенности быта, костюма, этикета и его влияния на характер и манеру исполнения танцевальных композиций историко-бытового танца.

Необходимо отметить, что формированию художественного исполнения способствует учет психолого – возрастных особенностей учащихся, применения преподавателем различных методических приемов: личный показ, демонстрация лучшего исполнения среди учащихся, привлечение одних учащихся к оценке исполнения движений и этюдов другими учащимися.

Историко-бытовой танец является парным, занятия проводятся с группой парами и в основном по кругу в различных направлениях. В первый год обучения учащиеся осваивают элементы историко-бытового танца, несложные комбинации и танцевальные композиции, построенные на пройденном материале.

Задачами первого года обучения является:

– изучение танцевальных элементов историко-бытового танца, простых комбинаций и танцевальных этюдов:

- развитие координации, пластичности, танцевальности и музыкальности исполнения;

- привитие первоначальных навыков общения партнеров;

- выработка исполнения стаккатирующих и легатирующих движений, приемов вращения парами, умения выполнять заданный преподавателем рисунок танца.

Планирование работы

В основу планирования входят программные требования. В перспективном плане определяются учебные задачи, определяется практический материал (музыкальный и учебный). Перед составлением перспективного плана необходимо проанализировать пройденное, продумать, что необходимо доработать и закрепить на более сложном музыкальном и учебном материале. На базе перспективного плана составляется поурочный план.

Построение урока

Марш. Построение в линии. Реверанс и поклон. Работа над элементами пройденных танцевальных движений. Разучивание и освоение танцев рекомендуется к концу урока. Реверанс и поклон. Марш. Уход из зала.

Контрольные требования

Контроль за качеством обучения осуществляется в соответствии с учебным планом.

Музыкальный материал должен соответствовать учебным задачам программы и возрасту учащихся. Выразительное исполнение музыки концертмейстером способствует созданию ярких художественных образов учащимися, близких, понятных и легко поддающихся передаче средствами движения.

На экзамене и контрольных уроках учащиеся младших классов должны показать сценические шаги, элементы и танцевальные композиции бытовых танцев XIX века, культуру общения партнёров, координацию корпуса, рук и головы, танцевальность и музыкальность исполнения.

Показ танцев строится в хронологическом порядке, в него могут быть включены композиции, созданные педагогом. Музыкальный материал должен отражать характер и стиль исторической эпохи.

Программа первого года обучения

1. Постановка корпуса, головы, рук, ног.
2. Позиции рук и ног (в применении к историко-бытовому танцу).
3. Шаги: бытовой, танцевальный (легкий).
4. Pas degagé вперёд и назад. а) en face и épaulement по всем направлениям; б) в простейших комбинациях с другими элементами 1-го года обучения на 2/4 и 3/4.
5. Различные port de bras на музыкальный размер 4/4, 3/4 (в паре).
6. Поклон и реверанс на 3/4, 2/4, 4/4.
7. Pas glissé (скользящий шаг) на 2/4, 3/4 вперёд и назад.
8. Pas chassé (двойной скользящий шаг) на 2/4 вперёд и назад.
9. Pas élevé (повышенный шаг) вперёд и назад.

10. Pas галопа.
11. Формы chassé: а) I форма А и Б; б) II форма А и Б; в) III форма А и Б; г) IV форма А и Б; д) double chassé.
12. Pas balancé: а) на месте; б) с продвижением вперед и назад; в) с поворотом на 1/4 и 1/2 круга; г) в комбинации с шагами и поклонами, другими элементами.
13. Pas balancé – менуэт.
14. Полонез: а) pas полонеза; б) pas полонеза в парах по кругу; в) простейшая композиция полонеза.
15. Pas de basque. а) вперед и назад; б) простейшие комбинации с другими элементами 1-го года обучения на 3/4.
16. Полька: а) pas польки на месте вперед и назад, с продвижением вперед; б) pas польки боковое; в) pas польки вперед и назад с поворотом на 1/4 и 1/2 круга; г) pas польки боковое с вращением по кругу (соло);
17. Pas de patiner (танец конькобежцев). Pas de grasse. Pas zephir.
18. «Полянка» (или другая композиция по выбору педагога).
19. Вальс в три pas: а) pas вальса по линиям и по кругу с вращением соло в правую сторону; б) pas вальса по линиям и по кругу с вращением в парах в правую сторону; в) простейшие комбинации pas вальса с другими танцевальными элементами (pas balancé, pas de basque).

Примерный тематический план

№	Содержание занятия	практические
1.	Введение в предмет.	2
2.	Постановка корпуса, головы, рук, ног в применении к историко-бытовому танцу.	2
3.	Постановка корпуса, головы, рук, ног в применении к историко-бытовому танцу.	2
4.	Шаги: бытовой, танцевальный (легкий). Марш. Pas degagé вперед и назад/ а) en face и épaulement по всем направлениям; Port de bras.	2
5.	Pas degagé вперед и назад. б) в простейших комбинациях с другими элементами 1-го года обучения на 2/4 и 3/4. Различные port de bras на музыкальный размер 4/4, 3/4 (в паре). Поклон и реверанс.	2
6.	Pas glissé. Pas chassé.	2
7.	Pas élevé. Pas галопа.	2
8.	Работа над техникой исполнения пройденных движений.	2
9.	Формы chassé: а) I форма А и Б	2
10.	Формы chassé: б) II форма А и Б	2

11.	Формы chassé: в) III форма А и Б	2
12.	Формы chassé: г) IV форма А и Б	2
13.	Формы chassé: д) double chassé.	2
14.	Pas balancé: а) на месте;	2
15.	Pas balancé: б) с продвижением вперед и назад;	2
16.	Pas balancé: в) с поворотом на 1/4 и 1/2 круга;	2
17.	Pas balancé: г) в комбинации с шагами и поклонами, другими элементами.	2
18.	Pas balancé – менуэт.	2
19.	Полонез: а) pas полонеза;	2
20.	Полонез: б) pas полонеза в парах по кругу;	2
21.	Полонез: в) простейшая композиция полонеза.	2
22.	Pas de basque: а) вперед и назад:	2
23.	Pas de basque. б) простейшие комбинации с другими элементами 1-го года обучения на 3/4.	2
24.	Полька: а) pas польки на месте вперед и назад , с продвижением вперед ;	2
25.	Полька: б) pas польки боковое;	2
26.	Полька: в) pas польки вперед и назад с поворотом на 1/4 и 1/2 круга; г) pas польки боковое с вращением по кругу (соло);	2
27.	Pas de ratiner (танец конькобежцев).	2
28.	Pas de grasse.	2
29.	Pas de basque. Танцевальные комбинации pas вальса с другими танцевальными элементами (pas balance, pas de basque).	2
30.	«Полянка» (или другая композиция по выбору педагога).	2
31.	Вальс в три pas: а) pas вальса по линиям и по кругу с вращением соло в правую сторону	2
32.	Вальс в три pas: б) pas вальса по линиям и по кругу с вращением в парах в правую сторону	2
33.	Вальс в три pas: в) простейшие комбинации pas вальса с другими танцевальными элементами (pas balancé, pas de basque)	2
34.	Работа над техникой и методикой исполнения движений. Подготовка к экзамену, контрольному уроку.	6
	Всего:	72ч.

Содержание учебной дисциплины.

Введение. Знакомясь с классом, педагог проводит беседу об историко-бытовом танце. Объясняет определение «Историко-бытовой танец», рассказывает об истории возникновения танца. Приводит примеры возникновения полонеза, менуэта, вальса и т.д. Разъясняет неразрывную связь между бальным и народным танцами, культурами той или иной эпохи. А также с правилами поведения в балетном зале. Вступительная беседа не

может охватить весь объем изучаемого материала, поэтому в течение года преподаватель должен давать небольшие объяснения перед изучением того или иного танца.

Осмысленное выполнение движений и поз учащимися необходимо с первых занятий. Учащиеся сознательно должны делать все движения, понимать, что и как танцуют, должны усвоить правила подачи рук друг другу и простейшие поклоны. Для того чтобы ученики были в поле зрения педагога, их целесообразно расставлять в балетном зале по линиям - в шахматном порядке. Подбор музыкального материала имеет большое значение и требует тщательного подбора к каждому движению и танцу.

Практический курс - 72 ч.

1. Введение в предмет – 2ч. Возникновение историко-бытового танца. Его тесная связь с балетным искусством.
2. Постановка корпуса, головы, рук, ног в историко – бытовом танце - 2ч. Освоение методики постановки корпуса, головы, рук, ног в историко – бытовом танце.
3. Постановка корпуса, головы, рук, ног в историко-бытовом танце. – 2 ч. Освоение методики
4. Шаги: бытовой, танцевальный (легкий). Марш. В течение всего первого года обучения полезно начинать и заканчивать урок маршем. Выстроенные учащиеся входят в зал под музыку и расходятся по линиям. Важно держать интервалы и четко выполнять построение. Pas degagé вперед и назад. а) en face и épaulement по всем направлениям- 2ч. Бытовой шаг-обычный с пятки на носок. Танцевальный - с вытянутой выворотной стопы. Работа над методикой и техникой.
5. Pas degagé вперед и назад-2ч. б) в простейших комбинациях с другими элементами 1-го года обучения на 2/4 и 3/4. 1. Pas degage по всем направлениям. Закрепление методики учебного материала. Работа над техникой исполнения движений. Работа над техникой исполнения. Освоение упражнения в комбинациях с другими танцевальными элементами. Различные port de bras на музыкальный размер 4/4,3/4 (в паре). Поклон и реверанс на 3/4, 2/4, 4/4р-р.
6. Pas glissé. Pas chassé – 2ч. Pas glissé (скользящий шаг) на 2/4, 3/4 вперед и назад. Освоение методики. Pas chassé (двойной скользящий шаг) на 2/4 вперед и назад. Работа над «скользящим шагом» вперед и назад по кругу, над методикой и техникой.

7. Pas élevé. Pas галопа.-2ч. Pas élevé (повышенный шаг) вперёд и назад. Pas галопа. Повторение учебного материала на середине. Работа над техникой исполнения учебных комбинаций.
8. Работа над техникой исполнения пройденных движений.-2ч. Повторение учебного материала на середине. Работа над методикой исполнения учебных комбинаций.
9. Формы chassé: а) I форма А и Б-2ч. Работа над методикой и техникой исполнения. Работа над методикой и техникой исполнения «двух глissирующих шагов».
10. Формы chassé: б) II форма А и Б-2ч. Работа над методикой и техникой исполнения. Работа над техникой поворотов. Работа над выразительностью и танцевальностью.
11. Формы chassé: в) III форма А и Б-2ч. Работа над техникой поворотов, выразительностью и танцевальностью. Повторение пройденного материала Работа над методикой и техникой исполнения.
12. Формы chassé: г) IV форма А и Б-2ч. Работа над методикой и техникой pas balance. Работа над характером исполнения движения.
13. Pas balancé: б) с продвижением вперед и назад-ч. Техника и методика исполнения pas balance. Работа над характером исполнения движения.
14. Pas balancé: в) с поворотом на 1/4 и 1/2 круга-2ч. Техника и методика исполнения pas balance. Работа над характером исполнения движения.
15. Pas balancé: г) в комбинации с шагами и поклонами, другими элементами-2ч. Техника и методика исполнения pas balance. Работа над характером исполнения движения. Техника исполнения несложных комбинаций
16. Pas balancé – менуэт-2ч. Освоение методики. Техника исполнения несложных комбинаций
17. Полонез: а) pas полонеза-2ч. Освоение методики
18. Полонез: б) pas полонеза в парах по кругу-2ч.
19. Полонез: в) простейшая композиция полонеза-2ч. Техника исполнения несложных комбинаций
20. Pas de basque: а) вперёд и назад-2ч. Освоение методики. Работа над усвоением движения en face и epolemant. Положение корпуса, головы и рук во время исполнения движения.
21. Pas de basque: б) простейшие комбинации с другими элементами 1-го года обучения на $\frac{3}{4}$ -2ч. Техника исполнения несложных комбинаций.
22. Полька: а) pas польки на месте вперед и назад, с продвижением вперед - 2ч. Освоение методики. Работа над техникой исполнения «стаккатирующих» движений.

- 23.Полька: б) pas польки боковое-2ч. Работа над техникой исполнения «стаккатирующих» движений.
- 24.Полька: в) pas польки вперед и назад с поворотом на 1/4 и 1/2 круга; г) pas польки боковое с вращением по кругу (соло)-2ч. Техника исполнения несложных комбинаций. Работа над танцевальными этюдами.
- 25.Pas de patiner (танец конькобежцев) -2ч. Освоение методики. Работа над танцевальными этюдами.
- 26.Pas de grasse-2ч. Работа над техникой исполнения pas de grasse. Положение корпуса, головы и рук во время исполнения.Техника исполнения несложных комбинаций. Работа над танцевальными этюдами.
- 27.Pas zephyr-2ч.Работа над техникой исполнения pas zephyr. Положение корпуса, головы и рук во время исполнения.
- 28.«Полянка» (или другая композиция по выбору педагога). Освоение методики. Техника исполнения. Положение корпуса, рук и головы. Работа над техникой поворотов, выразительностью и танцевальностью, характером и манерой исполнения.
- 29.Pas de basque. Танцевальные комбинации pas вальса с другими танцевальными элементами (pas balance, pas de basque), затем по линиям на середине зала.Техника и методика исполнения
- 30.«Полянка» (или другая композиция по выбору педагога). Работа над танцевальными этюдами. Работа над характером и манерой исполнения.
- 31.Вальс в три pas: а) pas вальса по линиям и по кругу с вращением соло в правую сторону-2ч.
- 32.Вальс в три pas: б) pas вальса по линиям и по кругу с вращением в парах в правую сторону-2ч.
- 33.Вальс в три pas: в) простейшие комбинации pas вальса с другими танцевальными элементами (pas balancé, pas de basque)-2ч. Техника исполнения несложных комбинаций Работа над танцевальными этюдами.
- 34.Работа над техникой и методикой исполнения движений. Подготовка к экзамену, контрольному уроку-6ч. техникой исполнения движений. Работа над манерой и характером исполнения этюдов историко - бытового танца.

Примерное построение уроков:

На начальном этапе перед преподавателем стоят следующие задачи:

- ознакомление учащихся с предметом историко-бытовой танец и его особенностями;

- усвоение позиций ног и рук в историко-бытовом танце и их различие с классическим танцем;
- отличие и особенности бытового и танцевального шага;
- освоение танцевальных положений *épaulement, croisé, effacé*;
- обучение учащихся правильно подавать друг другу руки, стоять и двигаться в паре.

Примерное построение урока через месяц после начала занятий:

Марш. Построение в линии.

Port de bras

Pas glissé. Вперед, назад

Pas chassé. Вперед и назад.

Формы шассе

Pas balancé.

Pas de basque.

Pas полонеза по кругу.

Pas de grasse.

Марш. Уход из зала

Далее преподаватель закрепляет с учащимися пройденный учебный материал, учит выполнять несложные комбинации из нескольких элементов, таких как *pas de ratiner*, полонез, полька. Изучение польки ознакомит учащихся со стаккатирующим характером ее исполнения. *Pas de ratiner* позволит закрепить пройденный в первой четверти *pas chassé*, скоординированное с шагами и различными положениями рук. Полонез поможет научить учащихся держаться в паре, расходиться и сходиться по рисунку, делать поклоны, двигаться в ансамбле, соблюдая рисунок.

Примерное построение урока через два месяца после начала занятий:

Марш. Построение в линии.

Повторение пройденного.

Ras balancé с продвижением вперед. Назад, с поворотом на месте на 45 и 90 градусов.

Полька: а) па на месте; вперед, назад; б) боковое ras на месте.

Ras de patiner.

Полонез.

Марш. Уход из зала.

По мере усвоения учебного материала необходимо проводить систематическое повторение пройденного материала, сочиняя разнообразные комбинации из пройденных элементов, обращая особое внимание на координацию. В четвертой четверти начинается изучение наиболее трудного раздела программы первого класса – движений с вращением: Ras польки с поворотом по кругу и вальса. Обучение этим элементам ведется тщательно и кропотливо, без спешки. Необходимо научить учащихся ориентироваться во время вращения, соблюдая правильное положение корпуса, головы и рук по отношению к линии танца и к центру круга.

Примерное построение урока через три месяца после начала занятий:

Марш. Построение в линии.

Повторение пройденного учебного материала.

Ras польки:

А) ras польки с продвижением вперед и назад;

Б) боковое ras польки с вращением по кругу соло.

Вальс в три ras:

А) соло по кругу с вращением вправо и влево;

Б) в парах по ругу с вращением вправо и влево.

Русский танец «Полянка».

Повторение пройденного учебного материала.

Марш. Уход из зала.

В последний месяц учебной четверти преподаватель главным образом работает над закреплением всего пройденного материала. От учащихся требуется максимальная чистота и выразительность. Они должны чувствовать характер танца в целом, уметь исполнять его в темпе (за исключением вальса и польки по кругу), характерном для данной музыки, без замедления. К концу года должны полностью овладеть всей программой первого класса.

Примерное построение урока конца четверти.

Марш. Построение в линии.

Повторение указанных выше движений и танцев.

Полька с поворотами в паре по кругу.

Галоп.

Вальс

А) Повторение вальса вправо. Влево в парах по кругу

Б) Простейший рисунок вальса с pas balancé, pas de basque.

Поклон.

Марш. Уход из зала.

Литература

1. Васильева-Рождественская М. Историко-бытовой танец. – Москва, 1987
2. Типовая учебная программа. Историко-бытовой танец. - Алматы, 2008г.
3. Воронина И. Историко-бытовой танец. М.,1980
4. Васильева В. Танец.- Москва, 1968.
5. Ивановский Н.П. Бальный танец XVI-XIX вв. Из-во «Искусство» - Москва 1948г.

Поклон и реверанс

Шакон

Moderato

Н. Мануйлов

6

3

rit.

Pas degage

R. Newman

Musical notation for measures 1-8. The piece is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The notation consists of a treble and bass staff. Measure 1 begins with a repeat sign. The melody in the treble staff features eighth-note patterns, while the bass staff provides a steady accompaniment of chords and eighth notes.

Musical notation for measures 9-16. Measure 9 starts with a repeat sign. The piece includes dynamic markings: *Fine* in measure 9, *p* in measure 10, *f* in measure 11, and *p* in measures 12, 13, and 14. The bass staff features a rhythmic pattern of eighth notes and chords.

Musical notation for measures 17-22. Measure 17 begins with a repeat sign. The notation includes *D.C.* (Da Capo) markings in measures 18 and 22, and a *mf* (mezzo-forte) dynamic marking in measure 19. The treble staff shows a melodic line with slurs, and the bass staff continues with accompaniment.

Musical notation for measures 23-28. Measure 23 starts with a repeat sign. The notation includes a *f* (forte) dynamic marking in measure 24 and a *D.C.* marking in measure 28. The piece concludes with a final chord in measure 28.

Port de bras

Экспромт

Andante

Ф. Шуберт

Measures 1-3 of the piece. The music is in G minor (one flat) and 3/4 time. The first staff (treble clef) begins with a piano (*p*) dynamic. The melody consists of quarter and eighth notes, often beamed together. The second staff (bass clef) provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines.

Measures 4-6. Measure 4 is marked with a '4' above the staff. The treble staff features a more active melody with eighth-note patterns. The bass staff continues with a steady accompaniment.

Measures 7-10. Measure 7 is marked with a '7' above the staff. This section includes a repeat sign (double bar line with dots) in measure 9. The treble staff has a melodic line with some grace notes, while the bass staff maintains the accompaniment.

Measures 11-13. Measure 11 is marked with an '11' above the staff. The treble staff begins with a *decresc.* (decrescendo) marking. The dynamics in the treble staff are marked *p* in measures 12 and 13. The bass staff continues with its accompaniment.

Measures 14-16. Measure 14 is marked with a '14' above the staff. The treble staff features a melodic line with a *cresc.* (crescendo) marking. The bass staff continues with its accompaniment.

Pas glisse, pas chasse, pas eleve

E. Ferrero

f

7

14

20

26

32

tr

x

2

38

44

Галоп

Allegretto

Ж.Оффенбах

The musical score is written for piano and bass. It consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The piece is marked 'Allegretto'. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The dynamics range from piano (*p*) to forte (*f*). The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

8

15

21

27

34

f

p

2.

Формы chasse

Французская кадрили №1

Allegro moderato

Musical notation for measures 1-6. The piece is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody in the right hand features eighth-note patterns and triplet accents. The bass line consists of chords and eighth-note accompaniment.

Musical notation for measures 7-14. Measure 7 is marked with a '7'. The right hand has a melodic line with slurs and accents. The left hand features a rhythmic accompaniment of chords. A 'cresc.' (crescendo) marking is present. The system ends with a 'Coda' symbol.

Musical notation for measures 15-20. Measure 15 is marked with a '15'. The right hand has a melodic line with slurs and accents. The left hand features a rhythmic accompaniment of chords. A 'cresc.' (crescendo) marking is present. The system ends with a 'ff' (fortissimo) marking.

Musical notation for measures 21-26. Measure 21 is marked with a '21'. The right hand has a melodic line with slurs and accents. The left hand features a rhythmic accompaniment of chords. A 'mf' (mezzo-forte) marking is present. The system ends with a 'Fine' marking.

Musical notation for measures 27-32. Measure 27 is marked with a '27'. The right hand has a melodic line with slurs and accents. The left hand features a rhythmic accompaniment of chords. The system ends with a 'Coda da capo al Fine' marking.

2

39

Musical score for measures 39-42. The piece is in G major (one sharp) and 2/4 time. Measure 39 features a treble clef with a melody of eighth notes and a bass clef with a chordal accompaniment of eighth notes. Measure 40 continues the melody and accompaniment. Measure 41 shows the melody moving to a higher register. Measure 42 begins with a forte (*f*) dynamic marking and features a more complex melodic line in the treble and a chordal accompaniment in the bass.

43

Musical score for measures 43-46. Measure 43 continues the melody and accompaniment. Measure 44 shows the melody moving to a higher register. Measure 45 features a melody with rests and a chordal accompaniment. Measure 46 concludes the section with a final chord in the bass and a melodic flourish in the treble.

No 2

Allegro moderato

8

ff *sf* *sf*

mf *sf*

Fine

15

sf *f*

20

Da capo al Fine

No 3

Allegro moderato

7

12

18 *Coda*

23

28

f

mf

cresc.

f

tr

marc.

f

p

Fine

2

32

Da capo al Fine

No 4

Allegro moderato

ff

9

mf

Fine

17

21

ff

Da capo al Fine

tr

№5

Allegro moderato

Musical notation for measures 1-6. The piece is in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The first system consists of six measures. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns and slurs, while the left hand provides a steady accompaniment of chords. The dynamic marking *ff* (fortissimo) is present at the beginning.

Musical notation for measures 7-13. The right hand continues with melodic development, including some grace notes and slurs. The left hand maintains the chordal accompaniment. The dynamic marking *mf* (mezzo-forte) is introduced. The system concludes with the instruction *Fine*.

Musical notation for measures 14-21. The right hand shows more melodic activity with slurs and accents. The left hand accompaniment remains consistent. The dynamic marking *mf* is used, followed by a *cresc.* (crescendo) marking towards the end of the system.

Musical notation for measures 22-27. The right hand features a melodic line with slurs and accents. The left hand accompaniment continues. The dynamic marking *f* (forte) is used, followed by *sf* (sforzando) for a moment of emphasis.

Musical notation for measures 28-34. The right hand continues with melodic patterns and slurs. The left hand accompaniment concludes the piece. The system ends with the instruction *Da capo al Fine*, indicating a repeat of the first system.

№6

Allegro moderato

Musical notation for measures 1-8. The piece begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The first measure is marked with a forte (*f*) dynamic and a section sign (§). The second measure is marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The notation includes eighth and sixteenth notes in the right hand and chords in the left hand.

Musical notation for measures 9-16. The notation continues with eighth and sixteenth notes in the right hand and chords in the left hand. A forte (*f*) dynamic is indicated in measure 10, and a sforzando (*sf*) dynamic is used in measures 14 and 15.

Musical notation for measures 17-23. Measure 17 is marked with a forte (*f*) dynamic. Measure 18 is marked with a fortissimo (*ff*) dynamic. The piece concludes this section with a *Fine* marking in measure 23. A section sign (§) is present at the end of measure 23.

Musical notation for measures 24-28. This section features a melodic line in the right hand with eighth notes and a bass line in the left hand with chords. A repeat sign is used at the end of measure 28.

Musical notation for measures 29-34. The notation continues with eighth and sixteenth notes in the right hand and chords in the left hand. The piece concludes with a *Da capo al Fine* instruction in measure 34 and a section sign (§).

Pas balance-Вальс

Прощальный вальс

Allegretto

М. Глинка

The musical score is written for piano and consists of three systems of music. The first system begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The second system features a repeat sign. The third system concludes with a piano (*p*) dynamic marking and the word "Fine". The tempo is indicated as "Allegretto".

Pas balance-менуэт

Gracioso

Й.С. Бах

Musical notation for measures 1-7. The piece is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The first system shows a treble clef with a melody starting on G4, marked *mf*. The bass clef provides a simple harmonic accompaniment. Dynamic markings include *mf* and *mp*. There are also hairpins indicating volume changes.

Musical notation for measures 8-13. The melody continues with grace notes (w) in measures 9 and 10. The bass line remains consistent. The dynamic marking is *mf*.

Musical notation for measures 14-19. A repeat sign is present at the beginning of measure 14. The melody becomes more active, marked *f* (forte) in measure 15. The bass line continues with sustained notes.

Musical notation for measures 20-26. The melody features a chromatic descent in measure 21. The dynamic marking is *p* (piano) in measure 22. The bass line continues with sustained notes.

Musical notation for measures 27-32. The piece concludes with a *rit.* (ritardando) marking in measure 28. The melody ends with a grace note (w) in measure 29. The dynamic marking is *mf*.

Полонез

Vivo

Ф. Шопен

Measures 1-3 of the Polonaise. The music is in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The first system shows the beginning of the piece with a forte (*f*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth notes and quarter notes, while the left hand provides a steady accompaniment of eighth notes.

Measures 4-7 of the Polonaise. The right hand continues its melodic line, marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The left hand accompaniment remains consistent. A slur covers measures 4 through 7.

Measures 8-11 of the Polonaise. The right hand features a more complex melodic line with sixteenth notes and slurs, marked with a forte (*f*) dynamic. The left hand accompaniment continues. A slur covers measures 8 through 11.

Measures 12-16 of the Polonaise. The right hand has a melodic line with slurs and a *rit.* (ritardando) marking above measure 12. The left hand accompaniment continues. A slur covers measures 12 through 16.

Measures 17-20 of the Polonaise. The right hand has a melodic line with slurs and a *rit.* marking above measure 17. The left hand accompaniment continues. A slur covers measures 17 through 20. The piece concludes with a *Fine* marking.

2

21

p *mf* *p* *rit.*

25

p

29

f

33

p

D.C. al Fine

Pas de basque

Вальс

Allegretto

Ф. Шопен

p

8

mf p cresc. mf

15

f p

21

mf p

28

cresc. f p

35

leggiero

2

41

mf

48

p

54

mf *mf p*

61

cresc. *p*

Полька

Polka

Й. Штраус

The musical score is written for piano in 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of six systems of music, each with a treble and bass staff. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The first system (measures 1-7) features a rhythmic melody in the treble and a steady bass accompaniment. The second system (measures 8-13) includes a first ending (1.) and a second ending (2.), with dynamics ranging from *f* to *p*. The third system (measures 14-19) continues the accompaniment with complex chordal textures. The fourth system (measures 20-25) features a first ending (1.) and a second ending (2.), with a *p* dynamic. The fifth system (measures 26-32) includes a *f* dynamic marking. The sixth system (measures 33-38) concludes the piece with a final *f* dynamic. The score is marked with various dynamics: *p* (piano), *f* (forte), and *mf* (mezzo-forte).

2

39

Musical notation for measures 39-45. The system consists of a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. Measure 39 begins with a first ending bracket over measures 39-45. The notation includes various chords, arpeggios, and melodic lines with accents and slurs.

46

2.

Musical notation for measures 46-51. This system includes a second ending bracket over measures 46-51. The notation continues with complex harmonic structures and melodic patterns.

52

Musical notation for measures 52-57. The system concludes with a double bar line. The notation features intricate chordal textures and melodic fragments.

Pas de patiner

Allegretto

А.з. Иванов

The musical score for "Pas de patiner" is written for piano in G major and common time. It consists of six systems of music, each with a treble and bass clef staff. The piece begins with a forte (*f*) dynamic and a steady eighth-note melody in the right hand. A section of fortissimo (*ff*) follows, marked with a repeat sign and a first ending. The dynamics then shift to piano (*p*) for the remainder of the piece. The score includes first and second endings at measures 16-17 and 21-22. The word "Fine" is written below the first ending at measure 21. The piece concludes with a final cadence in the right hand.

2

27

Trio 3

p

D al $\text{\textcircled{S}}$ al Fine e Trio

31

3

3

3

3

f

3

35

3

Trio 3

p

3

39

3

3

3

3

f

3

43

3

1.

2.

p

3

D al $\text{\textcircled{S}}$ al Fine

Pas de grasse

INTRODUCTION
Mouvement de Gavotte

A. Леро́ев

The musical score is written for piano in G major and 3/4 time. It is divided into two main sections: an Introduction and a Dance section.

- Introduction (Measures 1-5):** Labeled "INTRODUCTION" and "Mouvement de Gavotte". It begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The melody is characterized by a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes.
- Dance Section (Measures 6-22):** Labeled "DANSE". It continues the rhythmic and melodic motifs of the introduction. Measure 10 is marked "Fine".

The score consists of six systems of music, each with a treble and bass clef staff. Measure numbers 6, 10, 14, 18, and 22 are indicated at the beginning of their respective systems. The piece concludes with a final cadence in the sixth system.

2

Trio
Leggiero

27

f

31

35

mf

40

3

44

48

Da capo al Fine et Coda

Pas zephir

A. Wallerstein

Musical notation for measures 1-8. The piece begins with a treble clef, a 2/4 time signature, and a key signature of one sharp (F#). The melody in the right hand consists of eighth-note patterns, while the left hand provides a steady accompaniment of chords.

Musical notation for measures 9-15. A first ending bracket labeled "8va" spans measures 9 through 15. The melody continues with eighth-note patterns, and the left hand accompaniment remains consistent.

Musical notation for measures 16-23. A second ending bracket labeled "8va" spans measures 16 through 23. The melody features a key change to one flat (Bb) at measure 17. The left hand accompaniment continues with chords.

Musical notation for measures 24-30. The melody continues with eighth-note patterns. A "Fine" marking is placed above the staff at measure 27. The left hand accompaniment consists of chords.

Musical notation for measures 31-37. A first ending bracket labeled "8va" spans measures 31 through 37. The melody continues with eighth-note patterns, and the left hand accompaniment remains consistent.

Musical notation for measures 38-44. A second ending bracket labeled "8va" spans measures 38 through 44. The melody continues with eighth-note patterns, and the left hand accompaniment remains consistent.

52 3

Musical score for measures 52-54. The score is in treble and bass clefs with a key signature of one sharp (F#). Measure 52 features a melodic line in the treble clef starting on G4, moving up to A4, B4, and C5, while the bass clef provides a harmonic accompaniment with chords. Measure 53 continues the melodic line in the treble clef, moving down from C5 to B4, A4, and G4. Measure 54 concludes the phrase with a final chord in the treble clef and a sustained note in the bass clef.

55

Musical score for measures 55-57. Measure 55 begins with a melodic line in the treble clef starting on G4, moving up to A4, B4, and C5, while the bass clef provides a harmonic accompaniment with chords. Measure 56 continues the melodic line in the treble clef, moving down from C5 to B4, A4, and G4. Measure 57 concludes the phrase with a final chord in the treble clef and a sustained note in the bass clef.

Полянка

Весьма живо, ускоряя

Русская народная песня

The musical score is written for piano in 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). It consists of six systems of music, each with a measure number at the beginning. The first system starts with a forte (*f*) dynamic. The second system continues with a similar texture. The third system begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The fourth system features a change in the bass line. The fifth system includes first and second endings. The sixth system concludes with a double bar line and a fermata over the final chord.

Dal al Fine

2

45

D.C.

Вальс

Allegretto

А. Жилин

Musical notation for measures 1-7. The piece is in 3/8 time with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The first system starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns, while the left hand provides a steady accompaniment of chords.

Musical notation for measures 8-14. Measure 8 is marked with a first ending bracket. The dynamic changes to forte (*f*) in measure 10. The right hand continues with intricate eighth-note passages, and the left hand maintains the chordal accompaniment.

Musical notation for measures 15-21. Measure 15 is marked with a first ending bracket. The dynamic changes to piano (*p*) in measure 17. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns, and the left hand provides a steady accompaniment.

Musical notation for measures 22-28. Measure 22 is marked with a first ending bracket. The right hand continues with intricate eighth-note passages, and the left hand maintains the chordal accompaniment.

Musical notation for measures 29-35. Measure 29 is marked with a first ending bracket. The dynamic changes to mezzo-forte (*mf*) in measure 30. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns, and the left hand provides a steady accompaniment.